

адаптація для цього англомовних термінів «public service, servants», «civil service, servants» без належного врахування їхнього первинного змістового навантаження та інституційного контексту породжує низку семантичних і нормативних розбіжностей.

Список використаних джерел

1. Колодій А. Ф. Поняття і концепції демократичного врядування як напряму політичних та управлінських рішень. *Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю* (Львів, 3 квіт. 2009 р.). Львів : ЛРІДУ НАДУ при Президентові України, 2009. С. 10-25.

2. Difference Between Civil Servant and Public Servant. URL: <https://pediaa.com/difference-between-civil-servant-and-public-servant/>

3. Public Administrations in EU Member States. 2020 Overview. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. 148 p.

4. State Civil Service Law. URL: <https://www.vvc.gov.lv/en/laws-and-regulations-republic-latvia-english/valsts-civildienesta-likums-ar-grozijumiem-lidz-02062022>

5. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas. URL: <https://www.e-tar.lt/portal/it/legalAct/TAR.D3ED3792F52B/asr>

6. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук. ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011.

7. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні : підручник. Київ : Кондор, 2018. 312 с.

8. Тимків В. М. Понятійні аспекти становлення публічної служби в Україні. *Публічне управління: теорія і практика*. 2012. № 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book>

Ірина МАКСИМЧУК

студентка другого курсу

освітньої програми «Суспільне і приватне врядування»,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТІ
ВЛАДНИХ ІНСТИТУЦІЙ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД, РЕФОРМУВАННЯ
ВИБОРЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

Ключові слова: демократія, вибори, досвід, фальсифікація.

Мета дослідження: вивчити досвід країн світу щодо питання фальсифікації виборів і виявити проблеми на шляху до легітимності влади.

Виклад основного матеріалу. Вибори самі по собі є часом для розвитку як демократії, так і шкідливих ідей. Згідно з Конституцією вибори – це вияв прямої демократії. Попри це, виборами, а точніше людьми управляти достатньо легко і це може ставати причиною меншої легітимності особи що обрали.

Історія бачила достатньо випадків фальсифікації. Наприклад, вибори президента Білорусі у 2020 році, коли результат у 80% підтримки різко суперечив суспільним настроям, як виявилось, тогочасна Білоруська влада застосувала декілька видів впливу на результати виборів, що призвели до масових протестів. Незалежні спостерігачі, усувались від роботи на дільницях, «Журналісти одразу кількох видань заявили, що проти протестувальників застосували світлозвукові боєприпаси, слъозогінний газ, водомети...» [1], – заявляли спостерігачі.

Якщо ж поглянути на демократичні країни, до прикладу США, то у 2000 році вибори Президента США призвели до справи у Верховному Суді США. Справа полягала у недосконалості старих систем перфокарт, з яких іноді пристрій для підрахунку не міг зчитати позначку, тому деякі голоси не були зараховані. А коли дійшло до ручного перерахунку, то такий спосіб обурих сторони через що вони звернулись до Верховного Суду США, який постановив перемогу Джорджу Бушу-молодшому у штаті Флорида.

Судячи зі спостережень, фальсифікації не є притаманними тоталітарним чи демократичним державам, іноді вони стаються через недосконалість системи чи процедурних недоліків. Тому я узяла за мету вивчити як у найближчій історії світу проводились вибори, які проблеми з'являлись на шляху та які вже існують способи удосконалення системи.

Є декілька видів фальсифікації виборів які треба розрізняти:

1. Пряма фальсифікація – вкидання бюлетенів та голосування від імен нереальних людей, підкуп виборців.

2. Процесуальні маніпуляції – зміна виборчих законів напередодні виборів, ускладнення процесу реєстрації партій або виборців, перешкоджання їх висуванню з метою скорегувати результат у своїх інтересах.

3. Післявиборчі маніпуляції – підроблення виборчих документів, підтасовування.

Тож як забезпечити Україну від нечесних виборів? Особливо у післявоєнний час, на момент коли ми точно не встигнемо позбавитись усього іноземного російського впливу? Дивлячись на теперішній стан

інфраструктури яка використовувалась як виборчі дільниці, український аналітичний центр «Опора» прогнозує: «необхідно наголосити, що з урахуванням наслідків війни строк у місяць до початку виборчого процесу є недостатнім для належної підготовки та проведення післявоєнних виборів» [2], у цій самій статті автори зазначають, що згідно зі ст. 20 Виборчого кодексу, вибори повинні бути призначені не пізніше місяця після завершення воєнного стану. І хоча у Виборчому кодексі закріплений період, у якому треба оголосити дату виборів, ні початок виборчого процесу, ні дати голосування там не передбачено. Ця прогалина залишає відкритим питання чи можуть уповноважені органи оголосити вибори з відтермінованою датою початку процесу.

Якщо узяти до прикладу країну з якомога близьким законодавчим аспектом та розглянути які були практики врегулювання такої прогалини у законодавстві то можна зробити деякі висновки та мати на увазі, що така практика відтермінування виборів у зв'язку з війною існує. Наприклад, Італія – парламентсько-президентська республіка, має у своєму законодавстві таке положення: «Строк повноважень кожної Палати [Парламенту] не може бути продовжений інакше, як за законом, і тільки у випадку війни» [3]. Рішення про внесення змін про порядок перенесення виборів парламент у Італії прийняв після Другої Світової війни, аргументуючи його бажанням забезпечити національну безпеку та територіальну цілісність.

Ще одним аспектом який є невід'ємним у виборах Президента у нас в державі та який доводили до абсурду, є дебати. Чомусь, історично склалось, що передвиборчі президентські дебати були менше схожі на боротьбу за ідею ніж на перформанс, популістичний майданчик, на якому голоси виборців завойовуються не знаннями та компетентністю, а цікавішою «сценкою». Певним чином це замкнуте коло, адже пропозиція не існувала б без попиту, наш народ любить дебати саме за кількість смішних моментів які кандидати встигнуть випрацювати. Тут питання стоїть у суспільній свідомості, такі механізми як: Зміна соціальних норм (The Social Norms Approach) та Комунікація та переконання (Persuasion and Attitude Change), вивчають як змінити суспільне бачення та прийняття питання.

Щоб вплинути на розуміння дебатів у суспільства, ці підходи радять декілька методик:

1. Наголошення на схваленні великою кількістю людей. Послідовне та логічне ставлення від багатьох людей може звернути увагу пересічного громадянина та спонукати його до змін у своєму розумінні.

2. Моделювання бажаної поведінки. Використання лідерів громадської думки (кореспондентів, музичних, кінозірок, авторів

популярних каналів, авторів/-ок книг і т. д.) які відкрито критикують наявну систему та показують приклад.

3. Використання логіки, фактів, детальних аргументів та експертних даних. Найбільш ефективний, коли питання є особисто значущим для аудиторії [4].

Звісно ці підходи мають застосовуватись протягом довгого періоду на державному рівні, через медіа, новини. Важливо щоб влада розуміла, що ці підходи – не брехня народу, а наголошення на тому, як можна сприймати дебати. З плином часу та зміною поколінь до дебатів, а відповідно і кандидатів будуть вищі стандарти, а відповідно і вимоги. На мою думку, це дуже гарно вплине на політичну ситуацію в Україні. Останнє питання яке я хочу розглянути це: «Хто має право обирати та бути обраним?» Громадська мережева організація “Опора” у розділі про вибори розглядає питання практичних та безпекових проблем виборів після війни. «Опора» виділяє три ключові категорії громадян, для яких реалізація права голосу є найбільш проблематичною, і які потребують окремого законодавчого врегулювання: ВПО, громадяни України, які перебувають закордоном та військовослужбовці. Кожна з цих категорій потребує окремої уваги, а найкраще виборчої реформи, яка повинна чітко описати систему за якою не тільки ці категорії населення матимуть можливість голосу, а і будуть відфільтровуватись люди, які несуть загрозу фальсифікації, або, як мінімум неточних результатів [5].

Висновки. Звісно Україна є унікальною, зі своїми особливостями та проблемами. Можливо для досягнення мети у вигляді справедливих виборів нам потрібно розробити унікальне юридичне підґрунтя та створити стратегію підготовки населення до них, яка буде відрізнятись від моїх передбачень. Метою цієї роботи було зібрати інформацію, існуючі прецеденти, щоб було від чого відштовхуватись у процесі післявоєнних виборів.

Список використаних джерел

1. Сутички, затримання, проблемний інтернет – що відбувається в Білорусі. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-53717386>

2. Юридична довідка про строки проведення загальнодержавних повоєнних виборів. *Громадянська мережа ОПОРА*. URL: <https://oporaua.org/vybory/yuridichna-dovidka-pro-strokiprovedennya-zagal-noderzhavnih-povoyennih-viboriv-25636>.

3. Конституції Італійської Республіки. URL: https://www.senato.it/sites/default/files/mediadocuments/Constituzione_UCRAINO.pdf

*Належне врядування у забезпеченні сталого розвитку
та результативної реалізації політик України та Європейського Союзу*

4. Abumere F. I. What is sociology? URL: https://www.researchgate.net/publication/264800355_What_is_sociology

5. Вибори. Громадянська мережа ОПОРА. URL: <https://opora.ua/category/vybory>
